Raad voor Cultuur

Werkprogramma 2026/2027

Inhoud

1. Positie en werkwijze 5

2. Strategische beleidsadviezen 9

3. Uitvoeringsadviezen 13

De Raad voor Cultuur in één oogopslag

Missie

Cultuur en media zijn van grote waarde voor iedereen in Nederland. Met onafhankelijke adviezen draagt de Raad voor Cultuur bij aan een rijk cultureel leven en een veelzijdig media-aanbod.

Doelen op het gebied van cultuurbeleid

Talent

Creatief en kunstzinnig talent krijgt voldoende kansen om zich artistiek te ontplooien.

Toegang

Iedereen in Nederland heeft toegang tot cultuur, ongeacht achtergrond, inkomen, leeftijd of woonplaats.

Pluriformiteit

Een pluriform cultuuraanbod waarin het bestaande wordt gekoesterd en het nieuwe wordt omarmd.

Cultuur & samenleving

Een wederkerige relatie tussen cultuur en samenleving, met ruimte voor kritische reflectie.

Media

Toegankelijke en pluriforme media, met onafhankelijke journalistiek.

Taak

Strategische beleidsadviezen

over onderwerpen die de sectoren raken

(gevraagd en op eigen initiatief)

Uitvoeringsadviezen

over de uitvoering van wet-en regelgeving

(gevraagd)

1.

Positie en werkwijze

Missie

Verhalen die ons binden of ontroeren, voorstellingen die ons aan het denken zetten, de kritische media-uitzending die ons een spiegel biedt; cultuur en media zijn van grote waarde voor iedereen in Nederland.

De Raad voor Cultuur is het wettelijke onafhankelijk adviesorgaan van regering en parlement op het terrein van cultuur, erfgoed, de creatieve sector en media[1].

Met zijn adviezen bewaakt en bevordert de raad een rijk cultureel leven en een veelzijdig media-aanbod. Dit doet hij onafhankelijk en met betrokkenheid van mensen en organisaties uit de wereld van cultuur en media.

Visie

Voor **cultuur** zijn hierbij steeds de volgende vier beleidsdoelen het uitgangspunt:

Creatief en kunstzinnig talent in alle genres en disciplines krijgt voldoende kansen en mogelijkheden om zich artistiek te ontplooien.

Iedereen in Nederland heeft, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, inkomen en woonplaats, toegang tot cultuur.

De overheid waarborgt een pluriform aanbod van cultuur, waarin het bestaande wordt gekoesterd en het nieuwe wordt omarmd.

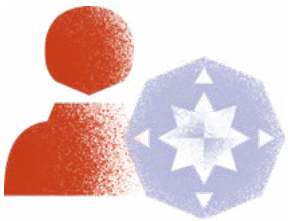
Er is een wederkerige relatie tussen cultuur en samenleving. Cultuur functioneert als veilige haven om kritisch te kunnen reflecteren op de samenleving en haar burgers. Omgekeerd geeft de culturele sector zich rekenschap van zijn plek in de maatschappij.

1 In de Wet op het specifiek cultuurbeleid is bepaald dat de Raad voor Cultuur 'tot taak heeft de Regering en de beide Kamers der Staten-Generaal te adviseren over algemeen verbindende voorschriften en/of te voeren beleid van het Rijk op het terrein van cultuur'.

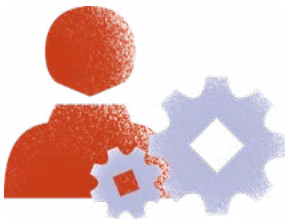
Voor het beleidsterrein media gelden eveneens waarden als toegankelijkheid en pluriformiteit, als ook de borging en bescherming van de onafhankelijkheid van journalistiek.

Institutionele rollen

De raad kent twee institutionele rollen:

Strategisch beleidsadviseur voor regering en parlement op het gebied van cultuur, erfgoed, de creatieve sector en media. In deze rol brengt de raad gevraagd en op eigen initiatief strategische beleidsadviezen uit over onderwerpen die deze sectoren als geheel raken of adviezen over deelgebieden. Dit kunnen grotere verkennende adviezen zijn of kortere briefadviezen. Meestal stelt de raad een tijdelijke commissie van deskundigen in om strategische beleidsadviezen voor te bereiden waarvan meestal een raadslid ook deel uitmaakt.

Onafhankelijk adviseur over de uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van cultuur, erfgoed en media. In deze rol adviseert de raad op aanvraag van de minister van OCW.

Voor de tweede rol gaat het om instellingsadviezen ten behoeve van:

- de beoordeling van subsidieaanvragen van culturele instellingen in het kader van de Culturele basisinfrastructuur (BIS);
- de monitoring van de in de BIS toegelaten instellingen gedurende de looptijd van de subsidie;
- concessiebeleidsplannen van de landelijke publieke omroep (NPO) en de regionale publieke omroep (RPO) en erkenningsaanvragen van landelijke publieke omroepen.

Voor de uitvoering van deze taak stelt de raad beoordelings- en monitoringscommissies in.

Overige uitvoeringsadviezen betreffen onder meer:

- aanwijzingsprogramma's voor rijksmonumenten;
- aanvragen voor aanwijzing als professionele organisatie voor monumentenbehoud;
- voordrachten ter nominatie in het kader van het UNESCO Verdrag inzake Bescherming van het Immaterieel Cultureel Erfgoed uit 2003;
- voordrachten voor het Europees Erfgoedlabel;

- aanvragen voor opening, sluiting of wijziging van aanbodkanalen voor de landelijke en regionale publieke omroep.

Hiertoe heeft de raad enkele vaste commissies van deskundigen ingesteld of adviseert hij op ad hoc basis naar aanleiding van een concrete adviesaanvraag en stelt daartoe een tijdelijke commissie van deskundigen in.

Betrokkenheid veld en samenleving

De adviezen van de raad komen tot stand met betrokkenheid en expertise van mensen en organisaties uit de wereld van cultuur, erfgoed, de creatieve sector en media. De raad streeft er steeds naar om inzichten en informatie uit de praktijk mee te nemen.

Raadsleden en medewerkers werken samen met experts uit het veld, die hun kennis en ervaring inbrengen in tijdelijke commissies van deskundigen. Daarnaast vinden ook vele achtergrondgesprekken en interviews plaats met mensen uit het veld. Om aansluiting te houden bij de mening, leefwereld en praktijk van jonge makers heeft de raad het JongeMakersPlatform ingesteld. De raad betrekt dit platform met enige regelmaat bij de advisering van de raad.

Om de verbinding tussen landelijk, regionaal en lokaal cultuurbeleid te verkennen en te versterken gaat de raad enkele keren per jaar op werkbezoek. Leden en staf verblijven dan twee dagen in een regio, bezoeken culturele instellingen en regionale en lokale media. Ook daar komen we in gesprek met makers, instellingen en bestuurders over beleidsvraagstukken die in zo'n regio spelen.

Vooruitblik op hoofdlijnen

De raad werkt in het aankomende parlementaire jaar nog aan de eerder opgestarte adviezen over journalistieke vrijheid, popmuziek, erfgoed & overheid en de drie codes uit de cultuursector. De raad krijgt naar verwachting in het najaar van 2027 een adviesvraag over de hoofdlijnen van de BIS-regeling voor de periode 2029–2036.

Daarnaast zal de raad uitvoeringsadviezen uitbrengen over aanvragen tot aanwijzing als professionele organisatie voor monumentenbehoud (POM) en wordt hij naar verwachting gevraagd te adviseren over de aanwijzingsprogramma's Post 65 deel 2, militair erfgoed en erfgoed Koude Oorlog, het Europees erfgoedlabel en het concessie-beleidsplan van de NLPO.

De raad heeft voor 2027 ruimte ingebouwd voor nu nog niet voorziene en nieuwe adviesvragen en actuele kwesties.

Hieronder staan de verwachte adviezen van de raad voor de periode 2026–2027. De opsomming is ingedeeld naar strategische beleidsadviezen (hoofdstuk 2) en uitvoeringsadviezen (hoofdstuk 3).

2.

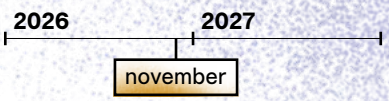
Strategische beleidsadviezen

2.1 Lopende adviestrajecten

Vier adviestrajecten heeft de Raad al voor het begin van het nieuwe parlementaire jaar 2026-2027 opgestart. Naar verwachting zal de Raad deze in het najaar van 2026 of het eerste kwartaal van 2027 afronden. Het gaat om:

Journalistieke vrijheid

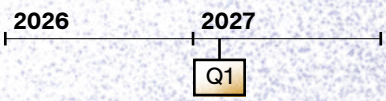
Op eigen initiatief *Verwachte publicatie*

De Raad startte dit adviestraject uit zorg over de positie van vrije media in onze samenleving. Vanuit de markt, politiek en samenleving staat de onafhankelijke positie van journalistiek onder druk. Ingrijpende technologische ontwikkelingen en de bewuste verspreiding van desinformatie door vijandige staten maken het voor nieuwsconsumenten lastig te beoordelen welke informatie zij kunnen vertrouwen. Hoe kunnen tegen deze achtergrond fundamentele waarden als onafhankelijkheid, veiligheid, pluriformiteit en betrouwbaarheid beter worden gewaarborgd?

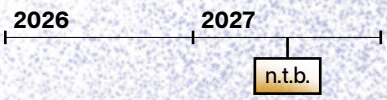
Popmuziek

Op eigen initiatief *Verwachte publicatie*

De raad ziet binnen de popmuziek een aantal vraagstukken die tegelijk grote invloed uitoefenen op de sector. De kloof tussen gearriveerde artiesten en talent is groot, de doorstroming stokt. De financiële positie van podia is verzwakt waardoor het aantal plekken voor artiesten om ervaring op te doen én om te verdienen afneemt. En *last but not least* heeft digitalisering een grote invloed op het creatieve maakproces als ook het verdienmodel van musici. Het heeft de raad ertoe gebracht een adviestraject te initiëren met als doel te onderzoeken hoe de popmuzieksector toekomstbestendig gemaakt kan worden. De raad zal in dit advies bekijken wat de spelers in de sector zelf hebben te doen voor een gezond ecosysteem met doorgroei en kansen voor nieuw talent, en welk overheidsbeleid daarnaast eventueel nog nodig is. Een afgeleide opbrengst van dit adviestraject kan zijn een antwoord op de vraag welke plek de popmuziek in het gesubsidieerde rijkscultuurbestel dient te hebben.

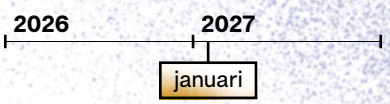
Erfgoed en Overheid

Gevraagd advies *Verwachte publicatie*

De raad ontving in juni 2026 een adviesvraag van de minister van OCW die zij in samenspraak met de VNG en het IPO opstelde. Daarin vraagt zij de raad te adviseren welke verbeteringen nodig en mogelijk zijn voor een toekomstbestendige erfgoedzorg vanuit de drie overheidslagen. Uit de Beleidsdoorlichting Erfgoed en diverse andere analyses blijkt namelijk dat de capaciteit en deskundigheid op het gebied van erfgoed in de fysieke leefomgeving niet bij alle gemeenten en provincies op peil is. Wanneer de uitvoering van erfgoedtaken op het decentrale niveau onvoldoende is geborgd, komt de instandhouding van cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving direct in gevaar. Deze vraag is urgent door de grote ruimtelijke opgaven waar Nederland voor staat, zoals woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie. De minister heeft de raad gevraagd de Raad voor het Openbaar Bestuur te betrekken bij dit adviestraject.

Cultuurcodes

Gevraagd advies *Verwachte publicatie*

Op dit moment hanteert de cultuursector drie codes: Governance Code Cultuur (GCC), Fair Practice Code (FPC) en de Code Diversiteit & Inclusie (CDI). Deze codes zijn door de sector zelf opgesteld, iedere code heeft een eigen ‘houder’ en penvoerder. Sinds 2020 zijn deze codes onderdeel van de subsidievoorwaarden, onder meer in de BIS. In 2020 golden ze als extra criteria, in 2024 werden ze als herkenbare entiteiten ondergebracht bij andere beoordelingscriteria.

Vlak voor het begin van het zomerreces van 2026 vroeg de minister van OCW de Raad om een briefadvies over de toekomstige omgang met de codes in de culturele en creatieve sector. Daarbij legde zij drie vragen bij de raad neer:

1. Hoe kan het eigenaarschap van de codes worden vormgegeven en op welke wijze kan dat het beste worden ingericht?
2. Is er bij het culturele en creatieve veld draagvlak om (op termijn) naar één code te gaan? En zo ja, op welke wijze zou een samenvoeging het beste kunnen worden aangepakt en vormgegeven?
3. In welke mate acht u het wenselijk om de codes, dan wel een samengevoegde code, opnieuw als subsidievoorwaarde en bij de verantwoording te laten terugkomen in de nieuwe subsidieperiode vanaf 2029?

2.2 Verwachte adviesvragen

Cultuurbestel

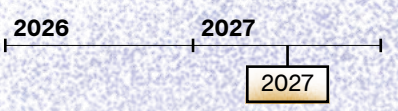
Verwachte publicatie

De raad verwacht dit najaar - naar aanleiding van de Kamerbrief over het cultuurbestel vanaf 2029 van de minister van OCW - een adviesaanvraag te ontvangen over de inrichting van het cultuurbestel vanaf 2029.

Weerbaar Erfgoed

Verwachte publicatie

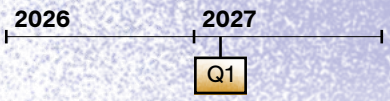
De raad houdt alvast rekening met een mogelijke adviesaanvraag in het kader van weerbaar erfgoed. Dit in verband met een mogelijke oorlogsdreiging en destabiliserende internationale ontwikkelingen. Welke maatregelen kunnen we nu al nemen om bijvoorbeeld monumenten na beschadiging te kunnen herbouwen of restaureren en beschermen?

2.3 Strategisch advies op eigen initiatief

Meer dan kunst

Op eigen initiatief

Verwachte start

Steeds meer onderzoek laat zien dat cultuur een positief effect heeft voor gezondheid, onderwijs en economie. Dit advies moet inzichtelijk maken welk effect het deelnemen aan of consumeren van kunst en cultuur heeft voor de gezondheid van mensen, het leervermogen van studenten en welke economische opbrengst investeringen in kunst en cultuur hebben voor de (regionale) economie. Met dit advies wil de Raad deze claims onderzoeken en in kaart brengen en adviseren wat dit betekent voor het beleid. De rol van ontwerpend artistiek onderzoek zal daarbij nader worden beschouwd.

2.4 Ruimte om in te spelen op actuele adviesvragen

Zowel in het cultuurveld als ook op het gebied van media speelt veel. Dat maakt dat de Raad voor Cultuur in zijn werkprogramma ruimte wil houden om in 2027 in te kunnen spelen op nieuwe vragen en kwesties.

3.

Uitvoeringsadviezen

Monitoring Culturele basisinfrastructuur 2025-2028

De Raad voor Cultuur heeft de wettelijke taak om BIS-instellingen te monitoren, zoals vastgelegd in de Wet op het specifiek cultuurbeleid. De bevindingen van de monitorcommissies dragen bij aan het advieswerk van de raad over beleid en subsidies.

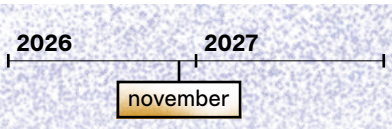
Halverwege 2024 heeft de raad advies uitgebracht over de aanvragen van instellingen voor de Culturele basisinfrastructuur 2025-2028 (BIS). Begin 2025 heeft de raad nader geadviseerd over de subsidieaanvragen van een aantal instellingen waaraan voorwaarden zijn gesteld en nadere adviezen gegeven in enkele bezwaarprocedures. Deze adviezen zijn overgenomen door de minister van OCW.

Begin 2025 zijn er 17 monitoringscommissies ingesteld, bestaande uit ruim honderd experts uit het culturele veld. Van 2025 tot en met 2027 bezoeken de commissieleden activiteiten van BIS-instellingen die subsidie van het ministerie van OCW ontvangen. Ook analyseren de commissies beleidsdocumenten en jaarverslagen en gaan in gesprek met de instellingen. In het najaar van 2026 en begin 2027 voeren de commissies gesprekken met instellingen om observaties te bespreken en lessen te trekken voor de toekomst.

De opgedane inzichten helpen de raad om de instellingen te volgen, trends en ontwikkelingen te duiden en dragen daarmee bij aan een goed functionerend bestel.

Op 1 januari 2029 start de nieuwe BIS-periode. In het eerste half jaar van 2028 heeft de raad de taak de BIS-aanvragen voor de subsidieperiode vanaf 2029 te beoordelen.

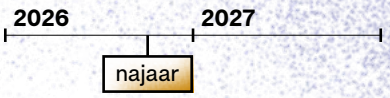
Concessiebeleidsplan NLPO

Verwachte adviesvraag

In de laatste week voor het zomerreces van 2026 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel voor de hervorming van de lokale publieke omroep. In het najaar van 2026 zal de Eerste Kamer zich over het wetsvoorstel buigen. De wijziging omvat onder meer de instelling van maximaal 80 streekomroepen die het ministerie van OCW rechtstreeks financiert en daarmee de meer dan 200 door gemeenten gefinancierde lokale omroepen vervangen. Het streven is dat het nieuwe stelsel op 1 januari 2028 van start gaat en daarvoor moet het wetsvoorstel uiterlijk op 1 november 2026 in werking treden. De raad verwacht na 1 november een adviesvraag van de minister van OCW over het concessiebeleidsplan van de NLPO.

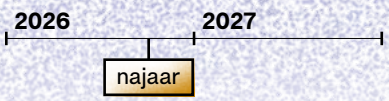
Europees Erfgoedlabel

Verwachte adviesvraag

Met het Europees Erfgoedlabel wordt de zichtbaarheid van de Europese, historische en symbolische waarde van erfgoedsites (gebouwen en locaties) vergroot. De raad heeft in 2012 geadviseerd over de thema's waarbinnen aanvragen voor een Europees Erfgoedlabel kunnen worden ingediend en adviseert periodiek over het voordragen van sites, laatstelijk in 2023 over de aanvraag van Ons' Lieve Heer op Solder, die na positief advies door de Europese Commissie is toegekend. Naar verwachting volgt in het najaar van 2026 een nieuwe adviesvraag.

Professionele Organisaties voor Monumentenbehoud

Verwachte adviesvraag

Sinds 2013 adviseert de raad op verzoek van de minister jaarlijks over aanvragen voor de status van Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud (POM). Organisaties met minimaal twintig rijksmonumenten in hun bezit en minimaal vijf jaar ervaring kunnen een aanvraag indienen. De aangewezen POM's hebben voorrang bij subsidieverlening en krijgen meer ruimte om de subsidie naar eigen inzicht te verdelen over hun monumentenbestand. Ook in 2026 zal in het najaar weer de jaarlijkse beoordelingsronde plaatsvinden.

Aanwijzingsprogramma's rijksmonumenten

De raad heeft een vaste adviestaak bij de aanwijzingsprogramma's. Deze taak is benoemd in de Memorie van Toelichting op de Erfgoedwet. Bij de werkwijze zoals die tot nu toe is gehanteerd vraagt de minister van OCW advies aan de raad aan het einde van een traject waaraan door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (hierna: RCE) vaak vele jaren is gewerkt. De raad adviseert over het concept-aanwijzingsprogramma met een selectie rijksmonumenten als onderdeel daarvan.

Het ministerie van OCW heeft voorgesteld om het adviesmoment van de raad te verplaatsen naar het begin van het proces. De raad adviseert dan niet meer over een concept-aanwijzingsprogramma, maar over de opdracht van de minister van OCW aan de RCE met betrekking tot de uitvoering en selectie van het aanwijzings-programma. De raad kan zich goed vinden in dit voorstel en beschouwt het als een verbetering van de procedure. Aan deze wijziging zal vanaf het jaar van dit werkprogramma voor het eerst uitvoering worden gegeven.

Voor 2026 staan adviesvragen over aanwijzingsprogramma's militairerfgoed 1830-1945, militair erfgoed Koude Oorlog en deel 2 van Post 65-erfgoed op de rol.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft de opdracht om een aanwijzings-programma militair erfgoed (1830-1945) te starten. Hierin zal aandacht zijn voor de herinneringswaarde van militair erfgoed in een context van historische

ontwikkelingen. Verhaallijnen zijn hierbij: staatsvorming en -bedreiging, de Nederlandse rol in ontwikkeling Internationaal recht, de ontwikkeling militair apparaat, het Nederlands koloniaal verleden, maatschappij en krijgsmacht, de Eerste Wereldoorlog, Nederland als toevluchtsoord en de Tweede Wereldoorlog.

In de Kamerbrief van 28 april 2020 heeft de toenmalige minister Van Engelshoven van OCW aangegeven dat het erfgoed van de Koude Oorlog (1945-1991) niet of nauwelijks is vertegenwoordigd in ons rijksmonumentenbestand. Te denken valt aan ondergrondse noodzetels rijksoverheid, luchtwachtposten, schuilkelders en restanten Rijn-IJssellinie. Een beperkt aanwijzingsprogramma zal aan de raad zal worden voorgelegd voor advies.

Het doel van de aanwijzing van Post 65-rijksmonumenten is een beeld te geven van de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving in deze periode. De aanwijzing betreft zowel locaties die representatief zijn voor de ontwikkelingen in de Post 65-periode als locaties die van uitzonderlijke kwaliteit zijn. Daarbij is er ruimte om het cultuur-historische verhaal van de locaties en de periode te vertellen. Deze kennis en informatie over een monument kan benut worden voor nieuwe opgaven in de toekomst, zoals herbestemming en transformatie.

De eerste twee aanwijzingsprogramma's komen nog via de "oude" weg tot de Raad. Dat betekent dat de Raad over de voordracht van erfgoedelementen adviseert. Post 65-erfgoed wordt dan het eerste aanwijzigingsprogramma waar de Raad aan de voorkant van het traject over adviseert.

Colofon

Met zijn adviezen aan regering en parlement bewaakt en bevordert de Raad voor Cultuur een rijk cultureel leven en een veelzijdig media-aanbod. Dit doet hij onafhankelijk en met betrokkenheid van mensen en organisaties uit de wereld van cultuur, erfgoed, de creatieve sector en media.

Werkprogramma 2026-2027
Deze publicatie is een uitgave van de Raad voor Cultuur

Leden
Kristel Baele (*voorzitter*)
Danielle Arets
Stef Avezaat
Deirdre Carasso
Nancy Jouwe
Wilbert Mutsaers
John Olivieira
Edo Righini

Secretaris-directeur
Rien Fraanje

Bezoekadres
Prins Willem-Alexanderhof 20, Den Haag
Postbus 90520
2509 LM Den Haag

Telefoon secretariaat: +31 (0)6 – 50634922
Mail: info@cultuur.nl

www.raadvoorcultuur.nl

Het is toegestaan (delen van) de inhoud van deze publicatie te citeren of te verspreiden, mits daarbij de Raad voor Cultuur en deze publicatie als bronnen worden vermeld.

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.

Den Haag, september 2026

